

KRUKKEN-JAN

door
Elisabeth.

NIJKERK, G. F. CALLENBACH.

Snelersdrukkerij — C. C. Callenbach — Nijkerk.

„Krukken-Jan! krukken-Jan!”

„Wie komt daar an? Wel, krukken-Jan!”

zoo zongen tot in 't oneindige een troepje jongens, van twaalf tot veertienjarigen leeftijd, geene finke Hollandsche knapen, maar echte ondeugende bengels die er een bijzonder vermaak in schenen te scheppen een van hunne kameraden, die op twee krukken voortstropelde, het bovenstaande toe te zingen.

Krukken-Jan, die juist den hoek der straat omgeslagen was zag zijne kwelgeesten al dicht en dicht bij komen, duidelijker en duidelijker hoorde hij hun spottend lied.

„Houd je taai Jan” zeide hij bij zichzelf „kan 't jou wat schelen dat ze je schelden, schelden doet geen zeer.”

Hij hield zich flink en stropelde geduldig verder, ofschoon het hart hem van angst klopte hoe meer hij de jongens naderde.

„Laten we krukken-Jan eens in de maling nemen” riepen ze op eens, „die lafaard! hij durft niets weerom zeggen!”

Zoo gezegd, zoo gedaan; in die stille straat liep toch bijna niemand, die hen kon verhinderen den armen kreupele te kwellen en gesteld dat iemand hem had willen helpen, wie was opgewassen tegen eene bende kwajongens?

„Krukken-Jan! krukken-Jan!

„Wat zeg je er van, wat zeg je er van!”

zongen ze en ze sprongen in een grooten kring rondom den armen hulpeloze, die vergeefsche moeite deed, een uitweg te vinden en die, ofschoon hij hoe langer hoe bleeker werd van ingehouden drift, gedurig bij zichzelf herhaalde: „Houd je taai, schelden doet geen zeer.”

„Kijk hij durft niets zeggen die ukkel, nou hoor: vroeger was 't anders, toen sloeg ie er op los! riep de een.

„Krukken-Jan is vroom en braaf geworden, dat heeft ie op de Zondagsschool geleerd!” riep een tweede. „Och wat, jij weet er niets van, hij heeft het van zijn vader geleerd!” riep een derde.

Deze laatste uitroep was het sein tot een uitbundig gelach en de een na den ander herhaalde: „dat heeft ie van zijn vader geleerd!”

Jan was doodsbleek geworden, wat hielp het hem of zijne vastgesloten lippen herhalen wilden: „Schelden doet geen zeer” 't was of zijne keel dichtgeschroefd was; die laatste uitroep deed hem wel zeer die deed hem pijn want zijn vader was een dronkaard!”

„Wat een brave vader! Hij heeft het van zijn vader geleerd!” klonk het sarrend; 't was uit met Jan's geduld; van woede en verontwaardiging trillend, nam hij eene zijner krukken en dreigde daarmede den naastbijzinden plaaggeest. In een oogwenk stoven zij uit elkan- der en kozen het hazenpad, zij hadden moed genoeg gehad hun vroegeren speelmakker te kwellen en te bespotten zoolang hij niets terug deed, maar nu hij zich verdedigen ging, liepen zij weg zoo hard zij konden. Jan liep hen achterna ofschoon 't hem veel moeite kostte op zijne ééne kruk voort te springen want de andere

had hij nog steeds dreigend opgeheven. Bijna had hij een der grootste belhamers bij den kraag gepakt, — daar gleed op eens zijne kruk uit en bons lag hij zoo lang als hij was op de steenen. Uit de verte lachten zijne kwelgeesten hem nog eens hartelijk uit maar geen waagde het terug te keeren en hem nog langer voor den gek te houden, want als de kreupele driftig werd dan was hij niet malsch: dat hadden zij nog wel van vroeger onthouden.

De arme jongen was vrij onzacht op de steenen terecht gekomen, zijn neus bloedde geweldig. Zoo goed en zoo kwaad als 't ging, kwam hij overeind en trachtte het bloed met zijne hand te stelpen want een zakdoek was overtollige weelde, dien hield Jan er niet op na. Dichtbij was gelukkig eene pomp, daar kon hij zijn gezicht afwasschen; terwijl hij daar zoo aan 't pompen en zich aan 't afspoelen was, mompelde hij: „Jan, Jan, wat hebt ge je daar leelijk vergist, daar heeft de Heer je dadelijk voor gestraft!”

Hij had geene haast thuis te komen en geene moeder zou schrikken als zij hoorde wat er met hem gebeurd was, zijn vader zou niet boos worden op die bengels, die zijn gebrekkigen zoon zoo geplaagd hadden, want moeder was al lang dood en vader wat gaf die om krukken-Jan? — Hij liep dus nog een paar straten verder ofschoon hij voortdurend in angst verkeerde, dat het tooneel van daarstraks zich zou herhalen en hij ook wel een beetje licht in 't hoofd was tengevolge van den val. De avond begon reeds te dalen, want men was in 't begin van November en dan zijn de dagen al erg aan 't korten, het vroom ter dege en Jan, koud en hongerig als hij was, dacht dat het „thuis” toch wel beter zou zijn dan hier buiten.

Of het donkere zolderkamertje waar hij een kwartier later binnenkwam met den naam „thuis” bestempeld kon worden, daarover moet gij zelf maar oordeelen als ik u zeg, dat er behalve een oude stroozak met eene dunne deken, eene wormstekige tafel en twee wrakke stoelen, geen huisraad hoegenaamd te vinden was; en men de gebroken ruit van het eenige venster zoowat met papier dichtgestopt had, zoodat regen, sneeuw, koude en wind ongehinderd konden binnen komen.

Jan rammelde van honger, maar het bord dat op tafel stond was leeg en niets wat op brood of eenig ander voedsel geleek was in dit meer dan eenvoudige verblijf te bekennen. Hij zocht dus niet langer, maar zette zijne krukken in een hoek van 't vertrekje en kroop onder de dunne deken; jong en moc als hij was viel hij spoedig in slaap.

Terwijl hij daar in den slaap bespottig en hoon, honger en koude vergeet, wil ik u eens iets meer van hem vertellen. Hij werd altijd „krukken-Jan genoemd”, maar hij heette eigenlijk Jan Stroomers; dat zijne moeder dood was en zijn vader dronk heb ik u al gezegd. Die vader was niet altijd een dronkaard geweest, neen, tijdens het leven van zijne vrouw was hij maar eene enkele maal dronken thuis gekomen, maar hij had een zwak karakter en luisterde ongelukkig gauw naar slechte vrienden.

Stroomers was een flink werkman, jaren lang was hij knecht geweest bij denzelfden timmermansbaas en zoolang zijne vrouw leefde, had hij ruim den kost verdiend voor haar en hun eenig zoontje, een flinken gezonden jongen, toen nog geen: Krukken-Jan! Maar toen hij na haar dood zich al meer en meer aan den verderfelijken invloed van den sterken drank overgaf, had zijn baas hem

na lang weifelen, — want Stroomers was zoo door en door voor zijn vak berekend — afgedankt.

Van den eenen baas was hij bij den anderen gekomen, zijn aardig huisje had hij moeten verlaten en dit was nu het einde: het donkere zolderkamertje, terwijl hijzelf van 'teene karreweitje naar 't andere liep, want geen timmerman wilde hem, den onverbeterlijken dronkaard, meer vast aannemen. In deze omgeving was Jan opgegroeid; hij was nu veertien jaar, weinig herinnerde hij zich van zijne moeder; alleen dat zij hem dikwijls een kus gaf en hem nooit „krukken-Jan” maar altijd: „mijn beste jongen” of „mijn lieveling” noemde; ook kwam het hem voor, dat hij zoolang zij leefde, nooit zoo koud en hongerig geweest was als nu; zeker wist hij het niet want hij was pas vier jaar oud geweest toen zij stierf. De jongens hadden gezegd: „vroeger durfde hij wel terug schelden en slaan” en daar hadden zij gelijk in gehad. Als zij toen riepen: „Krukken-Jan!” dan had hij met hen gevochten en hen allerlei leelijke woorden naar 't hoofd gegooid, maar sinds hij op de Zondagsschool ging, deed hij dat nooit meer, dat moesten ze zelf zeggen.

Er was nu bijna een jaar verlopen sedert dien Zondag toen hij weer zoo alleen op straat had loopen dwalen en naar een troepje kinderen had staan kijken, die netjes en zindelijk gekleed, met een boekje in de hand een huis binnengingen. Ten laatste was er ook een heer gekomen met een vriendelijk innemend gelaat; toen hij zag, dat Jan daar zoo stond te kijken had hij de hand op zijn schouder gelegd en hem gevraagd: of hij ook niet eens mede naar binnen wilde gaan. Jan had het gaarne gedaan en sedert dien tijd had hij nooit een Zondag overgeslagen, zoo trouw bezocht hij de Zondagsschool. Wat wonderbare dingen had hij daar geleerd

van God en van den Heer Jezus, allemaal heerlijke dingen, waarvan hij vroeger nooit gehoord had! En de „menheer” van de Zondagsschool had nog meer voor hem gedaan; toen hij zag dat de arme jongen lezen noch schrijven kon en om zoo te zeggen, maar in 'twilde opgroeide, had hij hem bij zich aan huis laten komen en hem in betrekkelijk korten tijd een en ander geleerd, want Jan was volstrekt niet dom, slechts erg onwetend, maar hoe kon hij dat helpen, hij was immers nooit op school geweest!

Hoe lang hij daar op dien kouden Novemberavond had liggen slapen wist hij niet recht, maar eensklaps werd hij wakker door een hevig rumoer beneden in huis en een geweldig gestommel op de trap; hij behoefde niet te vragen wat dat was: de deur werd opengegooid en Stroomers waggelde de kamer in. „Wat is vader weer dronken dacht de arme jongen en bleef doodstil liggen, niet omdat hij bang was dat de man hem slaan zou, want dat deed hij nooit, maar zooveel te meer overlaadde hij hem met scheldwoorden en ofschoon Jan daar al lang aan gewend had moeten zijn, daar zoo iets hem bijna dagelijks overkwam, kromp hij toch bij elk honend gezegde ineen; vooral als zijn vader hem op onbarmhartige wreede wijze aan zijne gebrekkigheid herinnerde. De dronkaard legde het hoofd onder de handen op de tafel en spoedig getuigde zijne zware ademhaling, dat hij in slaap gevallen was.

Jan was den volgenden morgen later wakker dan anders, zijne maag herinnerde hem maar al te duidelijk, dat hij sinds gistermorgen niets gegeten had. Stroomers was ook wakker geworden, maar hij scheen nog niet geheel nuchter te zijn. Zijne oogen stonden dof en lusteloos, toch had hij volstrekt geen onaangenaam gelaat;

men kon zien, dat hij vroeger zelfs een knap man geweest was.

„Geef mij wat brood Jan” zeide hij kortaf en op norschen toon.

„Er is niets in huis, ik heb overal gezocht, ik heb ook zoo'n honger vader, hebt ge nog niet een dubbeltje of een paar centen, dan zal ik wat gaan halen.”

Werktuigelijk tastte Stroomers in zijne zakken, maar die waren leeg, tot den laatsten penning toe had hij alles in de herberg verteerd: „Ik heb zoo'n honger vader” had de arme jongen gezegd en Stroomers had juist gisteren een paar gulden met een karfweitje verdiend, — nu restte daarvan echter niets meer. Zijn geweten begon te spreken maar inplaats daarnaar te luisteren, maakte hem dit nog boozter en gemelijker.

„Waarom verdien jij dan niets als je honger hebt, je staat maar te kijken, luiaard die je bent!”

„Maar vader, hoe kan ik dat? ik heb nooit een ambacht geleerd, boodschappen doen en pakjes dragen kan ik niet, ik wilde het graag genoeg, toe vader laat mij ook leeren timmeren.”

„Och wat, hoe kan jij nu iets anders leeren dan op krukken langs de straat te springen en te bedelen? Krukken-Jan zal iemand nooit iets anders dan tot last zijn. Waarom ben ik toch opgescheept met zoo'n lastpost; een ander heeft nog eens plezier van zijne kinderen. Wat sta je me daar nu weer dom aan te kijken, ga maar eens de straat op en zie of niemand medelijden met je heeft en je een aalmoes geeft!”

Stroomers hield buiten adem op, hij was onder 't spreken opgestaan, nam zijn ongelukkigen zoon bij den arm en duwde hem de kamer uit.

Arme Jan, die wreede woorden van zijn vader hadden

hem door de ziel gesneden, was hij dan waarlijk nergens toe nut, was hij niets meer dan een lastpost? O! waarom had de goede God hem toch niet een paar beenen gegeven net als aan andere menschen? Maar stil, de „menheer” van de Zondagsschool had gezegd: dat er niemand zoo veracht, zoo hulpeloos, zoo gebrekkig is, of hij kon nog nuttig zijn voor anderen; hij had er al zoo lang naar verlangd iets te leeren. Dat slenteren langs de straat met lucifers of postpapier had hem reeds een jaar lang tegengestaan; hij wilde graag geld verdienen, maar wie zou hem, den armen kreupele, een ambacht willen leeren? Misschien zou de vriendelijke heer van de Zondagsschool hem wel willen zeggen, hoe hij het moest aanleggen, om bij den een of anderen baas, in de leer te komen; 't kon hem niet schelen welk werk hij krijgen zou, als hij maar werken kon. Als hij nu eens even naar hem toeging, 't was nog wel wat vroeg, pas acht uur 's morgens, maar zooveel te meer kans bestond er dat hij dan nog thuis was. Spoedig had Jan de woning van den heer van Heelen, den Zondagsschoolonderwijzer bereikt. Gelukkig! hij was nog niet uitgegaan en liet den armen jongen terstond bij zich in de kamer komen.

„Wel Jan, w'ldet ge mij zoo vroeg al spreken? vroeg hij vriendelijk.

„Ik wilde zoo graag geen lastpost zijn, ik wou een ambacht leeren” antwoordde Jan, met de deur in 't huis vallende.

„Waarom wilt ge nu zoo op eens een ambacht leeren, wie heeft je gezegd, dat je een lastpost bent?”

„Ik wilde, dat onze lieve Heer mij niet zoo gebrekkig gemaakt had, waarom heeft Hij dat gedaan?”

„Waarom, dat weten wij nu nog niet, en al is het ook dat gij hier op aarde nooit begripen zult waartoe

Hij u kreupel maakte, in den hemel zult gij het beter verstaan. Begin maar met te gelooven dat het Zijn wil is en dat Hij je op krukken deed gaan om je gelukkig te maken, hoewel ik ook weet dat het moeilijk is niet te vragen: „waarom,” maar eenvoudig te gelooven, en op Hem te vertrouwen, als Hij ons het een of ander kruis op de schouders legt. Dit is nu uw kruis: indien gij het gewillig draagt, kan het je tot grooten zegen zijn, kunt ge dat gelooven?

„Niet heel goed” zei Jan „maar ik wil het wel probeeren, omdat u het zegt, want u heeft mij nooit iets op de mouw gespeld en mij geen een keer „krukken-Jan” genoemd. Maar hoe kan ik nu gelukkig zijn, zoolang ik niet werken kan en vader zoo” hier stakte zijne stem.

„Wat het werken betreft, zal ik trachten je te helpen en wat uw armen vader aangaat, wij kunnen niets doen dan voor hem bidden, want je weet nog wel, hoe hij geweigerd heeft met mij te spreken al de keeren, dat ik hem kwam bezoeken. Hebt ge waarlijk lust uw best te doen?”

Nu, dat kon mijnheer wel zien aan Jan's oogen, die leefden heelemaal op, zou 't mogelijk zijn, dat hij geholpen kon worden?

„Ik heb een vriend, die een groote klompenmakerij heeft; misschien zou hij als ik het hem vroeg nog wel zoo'n jongen kunnen gebruiken. 't Heeft me al zoolang gehinderd, dat je zoo doelloos op straat dwaaldet. Kom morgenochtend maar eens terug mijn jongen, ik zal trachten van middag er werk van te maken. Maar, hoe kon ik dat vergeten, je ziet er net uit of je in lang niet gegeten hebt, een paar flinke boterhammen zult ge wel willen hebben niet waar? wacht maar even.”

Toen Jan eenige minuten later op straat stond was hij den koning te rijk, twee dikke boterhammen had hij in de hand en uitzicht op werk! O! als vader nu ook nog anders werd dan zou hij niets meer te wenschen hebben en bij onzen lieven Heer was immers niets onmogelijk! Wat kon 't hem schelen, dat hij, hoe dichter hij kwam bij de steeg, waarin hij woonde, weer meer en meer het gewone scheldwoord: „krukken-Jan” hoorde. Wat gaf hij er om, dat vader, zeker uit woede en omdat hij nog niet geheel nuchter was, tafel en stoel had omgegooid, de kamer was uitgelopen en de eenige deken had meêgenomen, zeker om die voor drank te verruilen! Hij trok zich geen van deze dingen aan; waarom zou hij ook? Hij had geen honger meer en de kou hinderde hem niet, want in zijn hart had hij zulk een verruimd gevoel. Wat verlangde hij naar morgen! Wat gingen die uren toch langzaam voorbij!

Hij zou niets liever gedaan hebben dan rustig thuis blijven en maar stil zitten denken over dat heerlijke vooruitzicht dat hem wachtte; maar bleef hij op zijn kamertje, dan zou hij ook niets te eten krijgen dus ging onze Jan ook dien middag weer, met zijn bakje met lucifers om den hals, de straat op. 't Was of deze „handel” hem van daar nog meer tegenstond dan anders; toen hem dan ook een paar doosjes afgekocht waren, liep hij den eersten den besten bakkerswinkel in, besteedde daar zijne zooveel verdiende centen voor een paar oudbakken broodjes, en liep toen zoo spoedig mogelijk weer naar „huis.” Hij at zijne broodjes met smaak op en wist daarna niets beters te doen dan maar naar bed te gaan, want 't was reeds geheel donker op 't zolderkamertje en olie voor de lamp had de kreupele niet.

Vader kwam dien avond niet thuis, maar dat gebeurde

wel meer. Toen Jan daar op den stroozak lag, miste hij toch wel zijne deken, maar hij troostte zich terstond met de gedachte: „spoedig verdien ik er eene.”

Aan alle dingen komt een einde, dus ook aan den dag en den nacht, die zoo eindeloos lang schenen in Jan's oogen; dat hij precies op tijd bij den heer van Heelen was behoef ik u niet te zeggen en dat zijne blijdschap geene grenzen kende, toen hij hoorde dat hij den volgenden ochtend reeds: „aan 't werk mocht gaan,” evenmin. Hij wist haast niet hoe hij zijn weldoener goeden dag gezegd en eindelijk thuis gekomen was, hij zou 't dadelijk aan vader vertellen, maar toen hij 't zolderkamertje binnenkwam zat Stroomers in zijne geliefkoosde houding, met het hoofd op de tafel te slapen. Jan hield dus zijn: „o! vader!” in, en in plaats daarvan, knielde hij ergens in een hoekje neer, terwijl hij fluisterde: „o, Heer, ik kan 't vader niet zeggen, daarom zeg ik het U, ik ben toch zóó blij, ik vind het niets erg meer Heer, dat ik op krukken loop, ik dank U dat ik werken kan!” Hij, die niet let op woorden die menschenooren boeien, Hij hoorde het eenvoudige dankgebed, dat opsteeg uit het van blijdschap overvloeiende hart van den armen kreupele.

Hij deed zijn best, juist zooals hij gezegd had, zijn uiterste best; nooit kwam hij te laat en hij was opletend en ijverig, zoodat zijn baas spoedig schik in hem had en hij hem al heel gauw iets liet verdienen.

De helft van zijn kleine loon bracht Jan trouw aan zijn vader, de andere helft bewaarde hij zelf; waarvoor, dat zullen we verder zien. De Zondagsschool bezocht hij ook trouw, tot na Kerstmis zou hij daar mogen blijven, daarna zou de heer van Heelen er werk van maken dat hij op de catechisatie kwam. De gebrekkige knaap

gevoelde zich gelukkiger dan hij ooit in zijn leven was geweest; één heel donker punt bleef nog bestaan: zijn vader dronk erger dan ooit en behandelde hem nog ruwer dan vroeger, ja, soms scheen het, dat de tegenwoordigheid van Jan hem letterlijk onverdragelijk was. „Bid veel voor hem, tracht hem door liefde te winnen” had mijnheer van Heelen hem steeds gezegd als de arme jongen dan weer zoo troosteloos kwam vertellen: „dat het weer zoo erg mis was geweest met vader.” Hem door liefde winnen ja, dat probeerde hij van nu af; daar gebruikte hij het beetje geld voor, dat hij kon oversparen; soms was het een zakje tabak, dan een pijpje of eene andere kleinigheid, die hij stilletjes op tafel legde met het opschrift: „voor vader van Jan” en ofschoon Stroomers nooit iets van al die liefdebewijzen zeide en niet eens scheen op te merken van wie ze kwamen, waren ze toch telkens verdwenen; wel een bewijs dat hij ze wel aannam. Zoo gingen eenige weken voorbij en men was nu in de zoogenaamde donkere dagen voor Kerstmis.

.
 Sedert veertien dagen was er op de klompenmakerij weer een nieuwe leerjongen gekomen die Herman van der Hacht heette. 't Was een flinke jongen, met een alleraangenaamst gezicht; 't scheen dat hij zich erg tot den gebrekkigen knaap aangetrokken gevoelde, ten minste van 't oogenblik af, dat hij Jan sprak, was van weerskanten de vriendschap gesloten. Zij waren altijd samen te vinden in de schofturen en gingen met elkander naar huis als het werk was afgedaan. Hoe vreemd viel het Jan dus, dat op zekeren dag, twee of drie weken na Herman's komst op de klompenmakerij het allen schijn had alsof de laatste hem wilde ontwijken;

van tijd tot tijd keek hij Jan zoo medelijdend aan, dat het hem in het oog viel, maar hij vermeed zorgvuldig met hem alleen te wezen en toen het tijd werd om naar huis te gaan, was Herman verdwenen eer de kreupele hem, zooals gewoonlijk kon vragen mede te gaan.

Zoo ging het een paar dagen voort; dat deze vreemde handelwijze den armen Jan geweldig hinderde, behoef ik u niet te zeggen, een oogenblik dacht hij dat Herman niet meer met hem om mocht gaan, omdat zijn vader zulk een dronkaard was, maar dat had hij immers eerder geweten. Arme jongen! alles om hem heen scheen hem weer even duister als vroeger, toen hij nog niet werken kon; zooals het zoo dikwijls gaat vergat hij alles waar hij eenige weken van te voren zoo blijde mede was geweest, om maar te peinzen over dit ééne: „waarom moest hij zoo spoedig zijn nieuwen vriend verliezen?” De jongens uit de steeg schreeuwden weer naar hartelust: „Krukken-Jan”! krukken-Jan! Zoolang Herman hem thuis gebracht had, hadden zij hem niet durven naroeven, maar nu was de kans schoon om hunne geliefkoosde plagerij te hervatten; het oude scheldwoord en vaders ruwe bejegening stemden hem treuriger dan ooit, hij had zulk een gevoelig hart de arme jongen; in dezen korten tijd had hij, die nog zoo weinig liefde ondervonden had, zich zoo aan zijn vriend gehecht. Den volgenden morgen was hij vast besloten ronduit aan Herman te vragen, wat hij toch gedaan had, waardoor alles zoo anders geworden was; met dit voornemen kwam hij op de werkplaats, maar hij had geene gelegenheid zijn vriend te spreken dan in 't schoftuur. Toen Herman weer heen wilde gaan, zonder naar Jan om te kijken, liep de kreupele hem na en hield hem vast.

„Ik wilde je zoo graag even vragen, waarom je niet meer tegen mij spreekt en mij telkens zoo zit aan te kijken” zeide hij op treurigen toon.

Herman kreeg een kleur: „Ik niet met je spreken Jan! waarom zou ik niet, ik houd evenveel, ja nog meer van je dan vroeger”, verzekerde hij trouwhartig „maar . . .

„Och, vertel me toch wat je tegen me hebt, ik zou het zoo graag willen weten; is het omdat vader

„Ik heb niets tegen je” viel Herman hem haastig in de rede, „waarlijk niet, 't is heel dom van me — dat zie ik nu wel — dat ik je ontweken heb, maar als ik je zie, dan kan ik maar niet uit mijne gedachten zetten, wat moeder mij verteld heeft. Ik was al dien tijd bang, dat je mij vragen zoudt, waarom ik je zoo medelijdend aankeek, en dan dacht ik, dat ik niet zou weten, wat ik je antwoorden moest. Nu is al mijne moeite toch vergeefs geweest!”

„Is het dan nog verschrikkelijker dan dat je zoo vreemd tegen mij bent? Och Herman, ik dacht zoo stellig dat men je had opgestoot, omdat vader zoo ongelukkig is, of dat men je had uitgelachen, omdat je zoo'n gebrekkige tot vriend hebt. Maar ik kon het niet gelooven, je bent zoo anders als al de anderen. Zeg mij toch wat er is, 't was zoo heerlijk zoo samen te zijn, je bent immers mijn eenige vriend!”

„Ja maar . . . ik geloof niet dat moeder wil dat ik het je vertel, het haar vragen durf ik heelemaal niet, zij zegt toch stellig: neen. Weet je wat, ik zal er nog eens over denken, vandaag heb ik haast en moet ik gauw thuis zijn, misschien vertel ik je morgen alles” beloofde Herman.

Hij scheen er werkelijk nog eens over gedacht te hebben, althans den volgenden dag, toen zij samen huiswaarts keerden en Jan zoo verlangend vroeg: „Wat was

er nu toch: vertel het mij nu," toen antwoordde Herman: „'t Is misschien toch wel beter dat je 't weet en dat je het van mij hoort dan misschien later van een ander, maar 't zal je heel veel verdriet doen. Jan, vindt ge 't erg naar, dat je je leven lang op krukken moet gaan?"

„Eerst vond ik het vreeselijk zoo hulpeloos te zijn, maar nu ik werken kan, vind ik het zoo verschrikkelijk niet meer."

„Nu Jan, je bent niet altijd zoo gebrekkig geweest; tot je vijfde jaar kon je zoo goed loopen als de beste, dat weet moeder, zij woonde toen in 't zelfde huis als je ouders, in de kamer vlak naast de hunne. Ik vertelde haar verleden week, ik weet eigenlijk niet hoe het ter sprake kwam, dat jij, Jan Stroomers, op de klompenmakerij waart. Terstond vroeg zij mij of je nog altijd op krukken liept en of....

„Heeft je moeder de mijne gekend en gesproken!" riep Jan verwonderd.

„Moeder hield veel van je overleden moeder en kwam dikwijls bij haar, maar hoor nu eens Jan, ik zal je nu maar gauw alles zeggen. Vroeger dronk je vader maar een heel enkelen keer; hij kon dan zoo driftig zijn, letterlijk buiten zichzelf, en wilde dan den boel kort en klein slaan; op een dag hoorde moeder een vreeselijk geschreeuw en gegil in de kamer naast haar, zij liep terstond naar je moeder om haar te helpen; daar stond je vader stomdronken, hij wilde je slaan, omdat je van angst waart begonnen te schreien; je moeder wilde het hem verhinderen en.....

„En toen" vroeg Jan doodsbлек met heesche stem. „Toen nam hij je beet, hij wist niet wat hij deed, de arme man, en gooide je in een hoek van de kamer, later bleek het dat je inwendig zoo gekneusd waart, dat je levenslang kreupel zoudt blijven."

„En moeder, wat deed moeder!” stamelde de arme jongen.

„Je moeder stierf kort daarna van verdriet en toen je vader haar verloren had en zag dat jij door zijne schuld zoo ongelukkig waart, toen is hij geworden wat hij nu is: een onverbeterlijke dronkaard. En . . . maar wat ziet ge bleek! ziet ge nu wel? o! Jan, arme Jan, ik had het je niet moeten vertellen!”

„’t Is niets, ’t is al weer over, ik was maar wat duizelig. o Herman! ik ben blij dat ik het weet, toch heb ik z’oon raar gevoel hier vlak bij mijn hart. Laat mij nu maar even alleen hier op die bank zitten, ga jij maar heen, ik kan nog niet naar huis gaan!” en Jan haalde diep adem.

Herman vond het wel hard hem alleen te laten in zijne wanhoop, maar hij durfde niet bij hem blijven, als hij het niet hebben wilde, waarom had hij alles toch zoo haarfijn willen weten?

„O vader, vader!” steunde de ongelukkige knaap, toen Herman’s voetstappen in de verte wegstierven en niemand hem kon hooren: „waarom hebt ge dat gedaan! O Heer! waarom hebt U zelf mij niet kreupel gemaakt? Mijn eigen vader! en moeder dood van verdriet over mij . . . ik kan hem niet meer liefhebben, Heer, ik kan niet! Laat mij dat niet behoeven te doen!”

Hoe lang hij daar in doffe wanhoop nederzat wist hij niet; ’t was of zijn hart zou breken, hij had een gevoel of hij ver, ver weg moest gaan, ergens waar hij nooit meer den man zien zou, die hem zoo diep ongelukkig had gemaakt.

„Worden niet twee muschjes voor een penningske verkocht en niet een van deze zal op de aarde vallen zonder uwen Vader en ook de haren uws hoofds zijn

alle geteld." Deze woorden die hij de vorige maal op de Zondagsschool had moeten opzeggen, kwamen hem eensklaps helder en duidelijk voor den geest; hij had het toen zoo gevoeld, hoe heerlijk het was, dat geen haar van ons hoofd gekrenkt kan worden zonder den wil des Hemelschen Vaders, was het nu Gods wil, dat zijn aardsche vader hem zoo deerlijk had mishandeld: kon dit de wil van den liefdevollen God zijn? Men had hem gezegd dat dikwijls slechte dingen gebeurden onder de toelating des Heeren, omdat ongeluk en beproeving, zonde en ellende, den mensch vaak dichter brachten bij God en hem een afschuw deden krijgen van zichzelf. Had Hij dit dus ook toegelaten? Herman zeide daarstraks, dat vader nog erger aan den drank gegaan was, toen hij zag wat hij gedaan had; misschien wilde de Heer hem redden door Jan en was het daarom noodig geweest, dat hij die vreeselijke waarheid vernomen had. Hoe langer hij hier over nadacht, hoe rustiger het daarbinnen werd en toen hij eindelijk rillend van koude en van de doorgestane gemoedsbeweging, opstond om naar „huis" te gaan, gevoelde hij, dat het onrustige woelen en stormen van zijn hart door 's Heeren woord voor een groot deel tot zwijgen was gebracht. „De haren uws hoofds zijn alle geteld," dat woord hielp hem dien ganschen slapeloozen nacht, toen zijn vader weer zoo raasde en tierde.

Den volgenden morgen kon Herman niets bijzonders aan hem merken, alleen dat hij nog bleeker was dan anders en dat de hoeken van zijn mond zenuwachtig trilden, toen hij zijn vriend toefluisterde: „Belof mij een ding, zeg het aan niemand." Hij had heel treurig geglimlacht toen Herman zijne hand nam, die hartelijk drukte en de plechtige belofte deed, het geheim voor iedereen te zullen verzwijgen.

Hij zou zijn vader redden, als de Heer nu maar zijn zegen gaf op hetgeen hij doen wilde, die vaste overtuiging schonk hem rust en vrede. — Nu nog niet, maar op het Kerstfeest wanneer tot iederen mensch hoe diep ook gezonken, de blijde boodschap komt: „uw Heiland is geboren” dan zou hij ook eene boodschap zenden aan vader. Jan was nog stiller dan gewoonlijk, die laatste weken vóór Kerstmis, zelfs Herman vertelde hij niet wat hij van plan was te doen, maar zooveel te meer sprak hij er met zijn God over.

Op den Kerstmorgen was hij al vroeg wakker; vader was in twee dagen niet thuis geweest en toch zou de Heer hem dien dag eene boodschap sturen en hij zou daar naar luisteren dat geloofde krukken-Jan met kinderlijk vertrouwen. Dien ganschen morgen was hij druk bezig het vertrekje zoo netjes mogelijk op te ruimen en met niet weinig zelfvoldoening haalde hij een pakje voor den dag, dat hij den vorigen avond gekocht had; hij deed het nog even open en legde er iets bovenop, toen bond hij het zorgvuldig dicht en schreef als van ouds het adres: „voor vader, als hij thuis komt, van Jan.” Daarop kleedde hij zich aan, wiesch zich zorgvuldig en streek zijn borstelig haar zoo glad als hij het maar krijgen kon, want van middag zou hij eersteene wandeling maken met Herman en dan was er om zes uur eene Kerstfeestviering op de Zondagsschool. Hij mocht zijn vader meê brengen en 't was hem wel een beetje tegengevallen, dat hij niet eens gelegenheid gehad had hem dat te vragen, maar zelfs deze teleurstelling kon hem de zekerheid niet ontnemen van de gedachte: „de Heer zal mij helpen, van daag nog.”

't Was ongeveer drie uur in den middag toen Stroomers vermoeid en afgemat naar lichaam en geest, maar toch

minder door den drank beneveld, dan hij in weken geweest was, zijn zolderkamertje inwaggelde.

„Waar zit je ergens, krukken-Jan, kan je me niet helpen, waar ben je dan toch? Daar is me die kwajongen weer weggelopen, wat heeft ie daar op tafel gelegd? drommels! wat heeft ie dat stevig ingepakt: 't lijkt wel of 't naar de Oost moet, 't is voor mij, wat mankeert die malle jongen toch? Bah! — 't is een boek — een Bijbel — wat moet ik daar meê doen en wat is dat? een brief? „aan vader” nu nog mooier, laat hij rondloopen met dat boek en dien brief. . . .

Maar ik kon toch wel eens even kijken wat voor raars daarin staat, misschien werkt het op mijne lachspieren dat zal mij goeddoen; jongens nog toe! wat doet me dat hoofd een pijn, jammer dat mijn laatste cent verdwenen is, anders liep ik stil naar „'t witte Paard” en liet den brief waar hij was, en dien Bijbel, wel, dien kan ik immers strakjes naar 't pandjeshuis brengen „Lieve vader” . . . wel sapperloot hoe teer! „omdat ik je zoo liefheb en zoo graag wilde dat je gelukkig werdt,” wat drommel kan 't hem schelen of ik ongelukkig ben of gelukkig” — met deze en dergelijke spotachtige opmerkingen viel Stroomers telkens zichzelf onder het lezen van den brief in de rede. Op eens werd hij beurtelings rood en bleek en sloeg met de hand tegen het voorhoofd, daarop maakte hij eene beweging alsof hij het briefje wilde verscheuren — maar de betere mensch in hem ontwaakte en hij eindigde met het onnoozele stukje papier aan 't hart te drukken. Wat had hem zoo ontroerd? Wil ik u eens voorlezen wat in dat beduimelde briefje vol inktvlekken en taalfouten te lezen stond? Het was 't volgende:

Lieve vader!

Omdat ik je zoo liefheb en ik zoo graag wil, dat je ook gelukkig bent, schrijf ik dezen brief. Ik zou je wel gezegd hebben wat ik nu ga schrijven, maar je bent altijd dronken en van morgen was je er heelemaal niet. Vader, 't is nu voorbij maar ach! ik dacht dat mijn hart breken zou, toen men mij vertelde, dat ik niet kreupel geboren was, maar dat gij mij hulpbehoevend hebt gemaakt! 't Was slecht van me, vader, dat ik boos op je was en je nooit meer terug wilde zien, ja, dat ik zelfs den lieven God vertelde, dat ik je haten wilde. Maar toen was het net alsof onze lieve Heer zelf met me sprak en tegen me zeide: „Jan, er gebeurt niets zonder Mijn wil: de haren uws hoofds zijn alle geteld.” Al begrijpt ge me nu niet vader, 't was toch Gods wil, dat je me gemaakt hebt zooals ik nu ben. Je bent erger aan den drank gegaan uit wroeging en spijt, zeggen ze, maar vader, als je nu ziet, dat het de wil van den lieven Heer is, dan is het niet noodig, dat je langer bij dien vreeselijken jenever je troost zoekt. 't Is vandaag Kerstfeest en ik had je van morgen willen vragen meê te gaan naar de Kerstfeestviering, dan zoudt ge gehoord hebben, dat de Heere Jezus ook voor arme dronken menschen gekomen is, dat Hij ze liefheeft, dat Hij hunne zonden wil vergeven en hen zal helpen een ander leven te beginnen. Dat noemen ze nu „de blijde boodschap” vader: dat Hij voor alle menschen geboren is en ze allen gelukkig maken wil; ik dacht dat deze brief eene boodschap voor je wezen kon van God en ik heb Hem zoo dikwijls gebeden, dat je dien niet verscheuren, maar hem lezen zoudt. Vader 't is niet te laat om een nieuw leven te beginnen, gij kunt werken en ik kan

werken, de Heer heeft je lief en ik heb je lief, Hij zal ons helpen. Ik bid voor je, ook op dit oogenblik, ik heb al zoo lang voor je gebeden.

Ik ben en blijf: je zoon Jan."

.....
 Wat was die Kerstboom mooi en wat werd er heerlijk gesproken en gezongen, welk een groot pak kreeg Jan toen het zijne beurt bij de uitdeeling was en toch zat de gebrekkige knaap daar in het schoolgebouw met een half hart, hij was eigenlijk met zijne gedachten niet in de helder verlichte zaal, maar in 't armoedige donkere zolderkamertje. Zou vader thuis gekomen zijn en den brief, die hem onuitsprekelijk veel moeite en menigen zweetdruppel gekost had, gelezen hebben?

't Was over achten toen Jan eindelijk weer op straat was met Herman, die ook bij het feest tegenwoordig was geweest en hem aangeboden had zijn pak voor hem te dragen. Met een kloppend hart bereikte de kreupele de nauwe steeg en nam zoo spoedig mogelijk afscheid van zijn vriend.

„Is vader thuis?” vroeg hij aan een der benedenbewoners.

„Ja de oude is van middag thuis gekomen, even nuchteren als altijd” was het spottend antwoord. Toch benam deze ruwe scherts hem den moed niet, hij strompelde de trap op en opende langzaam de deur; daar zat zijn vader net als anders, met het hoofd in de handen, de brief lag voor hem op de tafel en de Bijbel nog half in 't papier gewikkeld. Wat was dat? neen 't was zeker verbeelding, waren dat tranen, die langs vaders vingers op het papier druppelden? In een oogwenk stond Jan vlak naast hem en raakte zijn schouder aan. „Vader, lieve vader” fluisterde hij — „O! Jan,

Jan, mijn jongen. O! God wees mij zondaar genadig! Mijn beste jongen vergeef mij wat ik je misdeed, God vergeve mij mijne groote schuld". — Sprakeloos staarde de gebrekkige knaap zijn vader aan, geen woord kwam hem over de lippen, maar als eenig antwoord sloeg hij de armen vast om zijn hals en in zijn hart klonk de juichtoon: „Heer, lieve Heer ik dank U, hij heeft de blijde boodschap gehoord en die aangenomen, o Heer! wat zijt Gij goed geweest voor krukken-Jan!"

Op dien Kerstavond was er blijdschap bij de engelen Gods; die blijdschap, die er is in den Hemel over een zondaar, die zich bekeert tot Hem, van Wien de Engel sprak in Bethlehem's velden: „Ziet ik verkondig u groote blijdschap, die al den volke wezen zal namelijk dat u heden geboren is de Zaligmaker, Welke is Christus de Heer, in de stad Davids".

En wie was het middel in Gods hand om die diepgezonden man tot den Heiland van zondaren te brengen?

„Hoe liefelijk zijn op de bergen de voeten dergenen die het goede boodschappen, die den vrede doet hooren, desgenen, die goede boodschap brengt van het goede, die heil doet hooren" zegt de profeet Jesaja; zulke boodschappers kiest de Heer dikwerf niet uit de rijken en verstandigen, de machtigen en geleerden onder de menschen, Hij gebruikt daarvoor zoo menigmalen de armen van geest, de eenvoudigen, dezulken die klein zijn in het oog der wereld, maar groot in het oog van God en zulk een boodschapper was „krukken-Jan".

